

DIALOOG OVER VACCINEREN

Doel en Resultaat

Doel van de dialoog is teams van zorgmedewerkers met elkaar in gesprek te (laten) brengen om nieuwe verbinding en inzichten te creëren en om mogelijk zelf een concrete beslissing te nemen.

Waarom de dialoog?

De dialoog is bij uitstek geschikt om als team met elkaar in gesprek te gaan, elkaar beter te leren kennen in de eigen afwegingen die er zijn rondom wel / niet vaccineren en begrip te kweken voor elkaar. Deze uitwisseling helpt bij het zelf nadenken over te nemen besluiten, ook in de context van de werksituatie.

Het idee van de dialoog is simpel en doeltreffend: teamleden komen samen en wisselen ervaringen uit aan de hand van een paar ethische vragen. Door het delen van ervaringen en eigen overwegingen ontstaat betrokkenheid en herkenning die het mogelijk maken om over zichzelf en van elkaar te leren.

Dialoog versus debat of discussie

Een dialoog is volgens Van Dale 'een tweegesprek, samenspraak'. Wezenlijk anders dus dan een debat ('twistgesprek') of een discussie ('redetwist').

Een dialoog verschilt van een debat door zijn wezenlijk andere opzet en doelstelling: het luisteren naar en spreken met elkaar staat centraal en is gericht op het elkaar beter leren kennen en in gesprek zijn met elkaar over een onderwerp dat ieder betreft. Verschillen en overeenkomsten worden weliswaar onderkend, maar de dialoog is vooral gericht op de ontmoeting zelf en het openstellen voor elkaar. Niet een strijd met argumenten of het aantonen van het eigen gelijk, maar de persoonlijke ontmoeting en uitwisseling staan centraal. Van deelnemers wordt gevraagd zich kwetsbaar op te stellen. Ongelijkheid, wantrouwen, onveiligheid maar ook spot of retorische aanvallen, horen niet bij de dialoog. De kernwaarden van de dialoog zijn gelijkwaardigheid en respect, vertrouwen en veiligheid.

De gespreksleider speelt een cruciale rol als het gaat om het opbouwen van wederzijds vertrouwen en het creëren van ruimte in een veilige omgeving.

Een aantal aandachtspunten voor een goede dialoog over vaccinatie:

- Gesprekken vinden plaats binnen een bestaand team, bij voorkeur met een maximum van acht deelnemers.
- Gesprekken gaan over de vaccinatie tegen het covid-virus aan de hand van enkele richtvragen.
- De gesprekken worden begeleid door een gespreksleider die niet lid is van het team.
- De eigen rol en verantwoordelijkheid van de deelnemers aan de dialoog staan centraal.
- De Reliëf handreiking over de morele aspecten van vaccinatie kan als achtergrond dienen voor het gesprek en de gespreksleider.
- Spreek af de telefoons op 'stil' te zetten.
- Het is een gezamenlijk gesprek, dus iedereen is verantwoordelijk voor het succes daarvan.

Methodiek 1: dialooggesprek

De methodiek van het dialooggesprek bestaat uit vier stappen:

1. *Introductie* van de thematiek en het benoemen van de centrale vragen rondom vaccinatie.
2. *Ervaringen en overwegingen* uitwisselen. Dit kan de gespreksleider ondersteunen door op een flap-over enkele aantekeningen te maken.
3. *Vragen* stellen aan elkaar. Vraag om standpunten en ervaringen toe te lichten en grijp in op suggestieve vragen of vragen waar een scherp oordeel in zit.
4. *Persoonlijke conclusies*. Deze kunnen in de groep gedeeld worden maar laat ook de ruimte voor mensen die dat liever voor zichzelf houden.

Methodiek 2: moreel beraad

Moreel beraad is een gestructureerd gesprek rondom een moreel dilemma of een moreel vraagstuk. Het doel van een moreel beraad over de covid-vaccinatie is het verkennen van de morele aspecten vanuit de verschillende perspectieven. En op basis van die grondige verkenning een eigen en persoonlijk afweging maken en eventueel een besluit vormen. Een moreel beraad wordt geleid door een hiervoor getrainde gespreksleider. En bestaat uit de volgende stappen:

1. Verkenning
2. Analyse
3. Afweging
4. Besluit

De nadruk van dit gesprek ligt op fase 2, waarin de verschillende perspectieven nadrukkelijk in beeld komen. De verschillende moreel betrokkenen worden benoemd en de waarden van deze moreel betrokkenen worden verkend. In een moreel beraad over de vaccinatie is het van belang dat vooraf vast staat dat elke deelnemer een eigen besluit kan maken en dat we niet streven naar een gezamenlijk gedragen besluit. Ook hoeven de deelnemers geen persoonlijke verantwoording af te leggen over hun motieven. Daarin verschilt het wezenlijk van een moreel beraad over een casus. Fase 3 en 4 is in een moreel beraad een meer persoonlijke reflectie.

Spelregels

Bij een dialoog horen ook regels. Deze leg je goed uit en leg je op zichtbare plek op tafel om deelnemers te herinneren aan deze uitgangspunten.

- *Laat de ander zijn / haar verhaal vertellen*
- *Waardeer het verhaal van de ander*
- *Spreek vanuit jezelf. "Ik voel" in plaats van 'men zegt'*
- *Vraag toelichting als je iets niet begrijpt*
- *Behandel elkaar met respect en vriendelijkheid*
- *Stel je oordeel uit*